

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 22 lipca 2016 r.

BKS/DPK-134-32529/16 MK

P9-40/16

Nr: 32529	Data wpływu petycji 9 czerwca 2016 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 14 lipca 2016 r.

WOLNOŚCI I PRAWA POLITYCZNE

TEMAT

STOWARZYSZENIA

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa

Stowarzyszenie „Polskie Euro 2012”.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Autorzy petycji wnoszą o wprowadzenie następujących zmian w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach:

1) uchylenie art. 11 ust. 3 mówiącego, że stowarzyszenie jest obowiązane posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej. Ich zdaniem, jest to zapis zbędny w świetle art. 10 ust. 1 pkt 5 określającego, jakie informacje muszą być zamieszczone w statucie stowarzyszenia. Uważają oni, że w małych stowarzyszeniach nie ma potrzeby tworzenia w sposób obligatoryjny organu kontroli rewizyjnej, ponieważ może dojść do sytuacji, że liczba osób we władzach stowarzyszenia będzie większa od liczby pozostałych członków;

2) zmianę brzmienia art. 17 ust. 1, który stanowi, że „Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność po wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego” poprzez wprowadzenie zapisu „Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego”. Zdaniem wnoszących petycję zmiana ma charakter redakcyjny i zmierza do spójności zapisów prawnych.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U., Nr 78 poz. 483 ze zm.) w art. 58 stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu wolność zrzeszania się. Wprowadza jednak generalną zasadę, że zakazane jest tworzenie zrzeszeń, których cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzekać ma sąd. Ustawa zasadnicza odsyła do ustawy – Prawo o stowarzyszeniach w sprawach dotyczących określenia: rodzajów zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, trybu ich rejestrowania, a także formy nadzoru nad działalnością zrzeszeń.

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1393) w art. 2 definiuje stowarzyszenie jako dobrowolne, samorządne, trwałe zrzeszenie o celach niezarobkowych. Stowarzyszenie samodzielnie określa program działania i strukturę organizacyjną oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące działalności, która opiera się na pracy społecznej własnych członków. Obecnie ustawa dopuszcza możliwość zatrudnienia pracowników, w tym członków stowarzyszenia, do prowadzenia spraw związanych z jego

działalnością.

W art. 10 ustawa wskazuje minimalne wymagania treści statutów stowarzyszeń, umożliwiając zamieszczenie w nich także innych informacji uznanych przez członków stowarzyszenia za istotne. Do informacji, które muszą być zawarte w statucie należą:

- nazwa stowarzyszenia odróżniająca je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
- teren działania stowarzyszenia i jego siedziba;
- cele i sposoby ich realizacji;
- sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- określenie trybu dokonywania wyboru władz stowarzyszenia, uzupełniania składu oraz ich kompetencji;
- możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją;
- sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia;
- sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- zasady dokonywania zmian statutu;
- sposób rozwiązania stowarzyszenia.

Zgodnie z art. 11 stowarzyszenie jest zobowiązane do posiadania organów wewnętrznych, tj. zarządu i organu kontroli wewnętrznej, które muszą być określone w statucie. Ustawa nie przesądza o liczebności zarządu stowarzyszenia czy organu kontroli wewnętrznej, zależy to jedynie od rozstrzygnięć statutowych. W sprawach nie przypisanych w statucie organizacji władzom stowarzyszenia decyzje podejmuje walne zebranie członków. Statut może przewidywać funkcjonowanie walnego zebrania członków lub zebrania delegatów, a także zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów w sytuacji, gdy liczba członków przekroczy liczbę określoną w statucie.

Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność po dokonaniu wpisu stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Za czynności niezbędne do rozpoczęcia działalności przez stowarzyszenie, dokonane na jego rzecz przed wpisem do KRS, członkowie zarządu odpowiadają wobec osób trzecich solidarnie. Po dokonaniu wpisu za zobowiązania wynikające z tych czynności stowarzyszenie odpowiada tak jak za zaciągnięte przez siebie. Postępowanie w sprawach o wpis stowarzyszenia lub zmianę tego wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego jest wolne od opłat (art. 17).

Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 687) w art. 20 określa, że wpis do Rejestru polega na wprowadzeniu do systemu teleinformatycznego danych zawartych w postanowieniu sądu rejestrowego niezwłocznie po jego wydaniu. Wpis w zakresie Numeru Identyfikacji Podatkowej (NIP) i numeru identyfikacyjnego REGON polega również na ich automatycznym zamieszczeniu w Rejestrze po przekazaniu z Centralnego Rejestru Podmiotów - Krajowej Ewidencji Podatników i z krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej. Wpis jest dokonany z chwilą zamieszczenia danych w Rejestrze. Wpisy NIP i numeru REGON do Rejestru nie podlegają opłacie sądowej i ogłoszeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

W sprawach, w których postanowienia sądu rejestrowego są skuteczne lub wykonalne z chwilą uprawomocnienia – wraz z wpisem do systemu teleinformatycznego – zamieszcza się wzmiankę o nieprawomocności. Po uprawomocnieniu się postanowienia sądu dane objęte treścią wpisu są przekazywane do Centralnego Rejestru Podmiotów.

Ustawodawca zastrzegł, że wpisy w sprawach dotyczących: braku wniosku o wpis do Rejestru lub wymaganych dokumentów (art. 24 ust. 3 i 4), zaległości podatkowych i celnych objętych egzekucją, należności dla ZUS objętych egzekucją oraz wierzytelności (art. 41 pkt 1, 2 i 3), a także rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 56) – następują po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie wpisu. Wpisem w Rejestrze jest również wykreślenie.

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

W myśl art. 7 Prawa o stowarzyszeniach do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, chyba że ustawa stanowi inaczej. W orzecznictwie przyjmuje się, że o powstaniu stowarzyszenia decyduje chwila uprawomocnienia się postanowienia sądu o zarejestrowaniu, a nie chwila dokonania wpisu w rejestrze, która jest czynnością wykonawczą o charakterze technicznym (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 grudnia 1995 r., I ACr 935/95, OSA 1996, z. 4, poz.18).

Jednak obecnie kwestia dotycząca rejestracji stowarzyszenia rozpatrywana jest odrębnie, w związku z art. 20 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, w myśl którego po wydaniu przez sąd rejestrowy postanowienia o powołaniu stowarzyszenia, następuje niezwłoczne wpisanie danych zawartych w postanowieniu do systemu teleinformatycznego.

Na mocy przepisów Kodeksu postępowania cywilnego (art. 369 k.p.c. w zw. z art. 518 k.p.c.) uprawomocnienie się postanowienia sądu następuje w terminie dwutygodniowym od

doręczenia uczestnikom postępowania postanowienia wraz z uzasadnieniem. W sytuacji, gdy uczestnicy postępowania zrzekną się otrzymania postanowienia o dokonaniu wpisu, nie uprawomocnia się ono, a od dnia jego wydania zaczyna biec dwutygodniowy termin do wniesienia apelacji. Z kolei wniesienie apelacji uniemożliwia uprawomocnienie się postanowienia, wówczas nie można dokonać wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Okres między uprawomocnieniem się postanowienia o dokonaniu wpisu stowarzyszenia do KRS a dokonaniem rzeczywistego wpisu powinien być jak najkrótszy. W praktyce jednak stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i możliwość rozpoczęcia działalności (np. przyjmowania kolejnych członków) już po dokonaniu wpisu stowarzyszenia, a nie dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia o dokonaniu wpisu do KRS. Analogicznie ukształtowana jest kwestia podlegania przez stowarzyszenie nadzorowi.

INFORMACJE DODATKOWE:

Nowelizacja ustawy – Prawo o stowarzyszeniach z 25 września 2015 r. była efektem długotrwałych prac legislacyjnych prowadzonych z inicjatywy i przy udziale środowiska organizacji pozarządowych. Większość przepisów znowelizowanej ustawy obowiązuje od 20 maja 2016 r., jednak od 1 stycznia 2017 roku wejdą w życie przepisy dotyczące przekształcania stowarzyszeń zwykłych (nieposiadających osobowości prawnej) w tzw. rejestrowe (art. 42a-42e). Przekształcenie stowarzyszenia zwykłego następować będzie z chwilą dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym bez obowiązku prowadzenia postępowania likwidacyjnego.

Najistotniejszą zmianą wprowadzoną ustawą jest zmniejszenie z 15 do 7 liczby członków potrzebnych do utworzenia stowarzyszenia posiadającego osobowość prawną. Do tej pory, aby utworzyć stowarzyszenie potrzebna była pisemna deklaracja 15 osób, a w praktyce aktywność większości osób zadeklarowanych kończyła się na podpisaniu listy członków założycieli. Zdaniem organizacji pozarządowych, zmniejszenie liczby osób niezbędnych do utworzenia stowarzyszenia rejestrowego wpłynie pozytywnie na funkcjonowanie sektora organizacji pozarządowych.

Do art. 11 Prawa o stowarzyszeniach został dodany nowy ustęp 4, wzorowany na art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych: „W umowach między stowarzyszeniem a członkiem zarządu oraz w sporach z nim stowarzyszenie reprezentuje członek organu kontroli wewnętrznej wskazany w uchwale tego organu lub pełnomocnik powołany uchwałą walnego zebrania członków (zebrania delegatów)”. Dodany przez ustawodawcę przepis koresponduje z art. 11 ust. 3 obligującym stowarzyszenie do posiadania zarówno zarządu, jak i organu kontroli wewnętrznej, którym zazwyczaj jest komisja rewizyjna.

Istotnie zmieniono też treść art. 16 regulującego postępowanie rejestrowe stowarzyszenia. W poprzednim brzmieniu przepis przewidywał, że „sąd rejestrowy wydaje postanowienie o zarejestrowaniu stowarzyszenia po stwierdzeniu, że jego statut jest zgodny z przepisami prawa i założyciele spełniają wymagania określone ustawą”. W znowelizowanym przepisie dopuszczono możliwość wyznaczenia przez sąd rejestrowy posiedzenia wyjaśniającego, zobowiązano także sąd do oddalenia wniosku, jeżeli stowarzyszenie nie spełni warunków określonych w przepisach prawa.

W art. 16 ust. 4 i 5 rozszerzono obowiązek sądu rejestrowego dotyczący powiadamiania organu nadzoru (wojewody lub starosty właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia). Dotychczas sprowadzał się on do powiadomienia o wpisaniu stowarzyszenia do KRS oraz przesłania statutu. Od maja 2016 r. sądy rejestrowe są zobowiązane do przesyłania odpisu postanowienia o wpisie, statutu stowarzyszenia, listy założycieli i podjętych uchwał. Ponadto sądy mają obowiązek informowania właściwego organu nadzorującego o wykreśleniu stowarzyszenia z Rejestru poprzez przesłanie odpisu postanowienia. Postępowanie w sprawie o wpis stowarzyszenia lub jego zmianę, a także wpis terenowej jednostki organizacyjnej do rejestru stowarzyszeń są wolne od opłat sądowych.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

DYREKTOR

Anna Pomianowska-Bak